

Sanni van Polen zoekt zijn biologische vader. Een tip lijkt hem in de juiste richting te duwen. Mogelijk is zijn vader een Noorse man. FOTO MATTHJUS SORGORAGER

Lijk jij op je vader of op je moeder? Een simpele vraag. Behalve als je geen idee hebt wie je biologische ouders zijn. De helft van de geadopteerde volwassenen in Nederland gaat op zoek naar informatie over zijn of haar achtergrond. Waarom is weten waar je vandaan komt zo belangrijk? „Ik wil erachter komen wie ik ben.”

Muniz Dekker laat een tatoeage zetten om zijn zoektocht naar zijn biologische Braziliaanse familie te eren. De tattoo wordt gezet door Amber Spelt van Even Iets Ambers. FOTO CORNÉ SPARIJDAENS

‘Voor het eerst had ik echt familie’

PATRICIA KOLTHOF
WILLEM GROENEVELD

Donkerbruine ogen, vrolijke zwarte krullen en een getinte huid. Dat ziet Muniz Dekker als hij in de spiegel kijkt. Of het de ogen van zijn vader zijn of de krullen van zijn moeder weet hij niet. Dekker, geboren in Brazilië, werd toen hij heel jong was geadopteerd door een stel uit Eindhoven. Hij kwam terecht bij een moeder met lichte ogen en een vader met een witte huid.

Iarenlang droomde Dekker ervan meer te weten te komen over zijn afkomst. Er echt induiken, durfde hij niet. Wie weet wat je tegenkomt? Tot hij zelf vader werd.

„Ik had mijn dochter in mijn armen en voor het eerst dacht ik: zij is mijn bloed. Voor het eerst had ik echt familie.”

Ongeveer de helft van de geadopteerde volwassenen in Nederland gaat op zoek naar informatie over zijn of haar biologische achtergrond, blijkt uit cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek. De redenen voor zo'n zoektocht zijn divers: je wil weten waar je vandaan komt of waarom je ter adoptie bent afgestaan. Misschien zoek je informatie over erfelijke aandoeningen of ben je simpelweg benieuwd of je op familieleden lijkt.

Ook voor mensen die wél weten wie hun biologische ouders zijn, is de ontdekkingsreis naar die wortels intrigerend. Programma's als *Sporloos* en *DNA Onbekend* zijn niet voor niets mateloos populair.

Dekker heeft zijn hele leven al het gevoel dat hij iets mist. Dat hij niet helemaal weet wie hij is. Hij kon niet vertellen op wie hij meer lijkt, zijn vader of zijn moeder. Of hij een grote of een kleine familie heeft. Of

talenten of juist onhandigheden genetisch bepaald zijn of niet.

Doodgewone vragen zonder antwoorden. Twee jaar geleden begon hij aan zijn quest. En hij ontdekte nogal wat.

„Het is een achttienjarige, zegt Dekker half lachend. „Ik heb mijn kantoor omgebouwd tot een soort detectivehol en ik ben echt extreem in actie gekomen. Alle papieren van mijn adoptie heb ik doorgeplozen. Ik maakte vooral veel gebruik van sociale media. Uiteindelijk vond ik mijn moeder in Brazilië.” Zo ontdekte Muniz dat hij acht halfbroers en -zussen heeft.

Hij zucht. De informatie heeft zijn leven op de kop gezet. Hij heet geen Muniz, maar Hermuniz. Hij is niet jarig in augustus, maar in maart. Hij is niet 29 jaar, zoals hij al die jaren dacht. „Ik ben eigenlijk al 31. Dat was wel een shock.”

Expertisecentrum Fiom helpt mensen met het zoeken naar antwoorden op dit soort afstammingsvragen. De medewerkers van de organisatie ondersteunen geadopteerden, vondelingen en donorkinderen bij hun zoektocht naar antwoorden. Sandra van Loon werkt al 25 jaar bij Fiom en heeft veel vragen voorbij zien komen. Zij begrijpt wel waarom het zo belangrijk is om iets over je voorouders te weten.

„Het geeft mensen wortels en het vormt het verhaal waar je vandaan komt. Het staat aan de basis van alles wat je bent. Het geeft een soort van houvast dat je jezelf kunt plaatsen in een lijn van voorouders. Bepaalde gebeurtenissen kunnen existentiële vragen triggeren, bijvoorbeeld wanneer je zelf een kind krijgt. Ook in medisch opzicht kunnen dit soort vragen van belang zijn. Komen bepaalde erfelijke aandoeningen in je familie voor?”

Blijven die vragen onbeantwoord, dan kunnen ze een leven lang spelen. „Daarom komen ook ouderen bij ons terecht. Als je geen antwoorden op vragen over je ontstaansgeschiedenis krijgt, blijf je zoekende.”

Op 10 februari plaatst Sanni van Polen een oproep op Facebook. Hij deelt een oude foto van zijn moeder Wilma van Polen en legt uit dat hij op zoek is naar mensen die bevriend met haar waren in de tijd dat ze zwanger raakte van Sanni, nu 30 jaar geleden.

Van Polen woonde vroeger aan de Hortensialaan in Groningen. Als hij nog jong is, gaat het thuis niet goed. Zijn moeder, dol op haar kinderen, is verslaafd aan drugs en werkt in de prostitutie. Als Van Polen 8 is, pleegt zijn moeder zelfmoord. Zijn vader is, weet hij niet. Dat heeft zijn moeder nooit verteld. Wel heeft hij ooit een foto van zijn pa gezien, maar hij heeft de afbeelding niet meer. Het roerige leven probeert hij achter zich te laten. Hij wil nu vooral gezond vooruit en net als Dekker wil Van Polen weten waar hij vandaan komt en wie zijn vader is. „Wat mij drijft, is willen weten wie ik ben en waar ik uit voortgekomen ben.”

„De oproep op Facebook wordt massaal gedeeld en de tips stromen binnen. Een tipgever leidt hem naar het noorden. Zijn moeder zou rond de tijd dat Van Polen is verwekt contact hebben gehad met een Noorse man. Een vrouw uit Groningen weet zijn naam.”

Met die kennis gaat Van Polen op zoek. Hij ontdekt een Facebookgroep van een dorp in Zweden, met daarin een meisje met dezelfde achternaam als de Noorse man. Hij stuurt haar een berichtje.

„We raakten aan de praat. Ze heeft een

zusje. Toen ze een foto van haar vader liet zien, wist ik het zeker. Dat was exact dezelfde man als op de foto die ik vroeger had van mijn vader.” Hij stuurt door de foto's op haar profiel. „Ik heb een wat dickere kop, maar we lijken veel op elkaar. Vooral haar zusje en ik. Alsof ik mezelf zie.”

Fiom heeft een KID-DNA Databank voor onderzoek naar donorverwantschap. In deze databank kunnen 'anonieme' donoren en donorkinderen hun DNA-profiel laten opnemen. Daarnaast heeft de stichting toegang tot het Nederlandse bevolkingsregister, een internationaal netwerk en verschillende registers en archieven. Fiom kan dus echt helpen zoeken.

Als iemand bij het expertisecentrum terecht komt, is de eerste vraag: waar ben je naar op zoek? Daarna klinkt Fiom waar de afstammingsvraag mee te maken heeft: een zoektocht naar een familieleden, adoptie of donorconceptie? Fiom kijkt bijvoorbeeld bij donorconceptie of er een match is in de KID-DNA Databank. Als dat zo is, worden eerst ieders wensen en verwachtingen doorgeproken. Staan de donor en het donorkind op zoek naar elkaar? Ze worden zelf ook opgevraagd.

„Bij geadopteerden gaat de expeditie anders. Dan pluzen we eerst de dossiers nauwkeurig door”, legt Van Loon uit. „Vanuit daar begint het zoeken.”

Is er geen sprake van adoptie of donorconceptie, dan kan Fiom dankzij de aanknopingspunten die mensen zelf hebben, vaak toch het gezochte familieleden vinden in het bevolkingsregister of in de gemeentearchieven. Als er vrijwel geen aanknopingspunten zijn, dan bieden de internationale DNA-databanken zoals Family Tree DNA en MyHeritage mogelijkheden. Familiedetective Els Leijns en de Donordetectives kunnen mensen

hierbij ondersteunen.

Van Polen heeft geen gebruikgemaakt van de deskundigheid van Fiom. Hij gaat wel een DNA-test doen samen met zijn mogelijke halfzussen uit Noorwegen via de site MyHeritage. De Noorse man zelf vragen of hij Wilma van Polen kende, kan niet meer. „Drie dagen nadat mijn moeder voor de trein sprong overleed hij. Hij heeft zijn lever kapot gezet. Het doel was om te weten wie hij is en wat ik van hem heb. Dat hij waarschijnlijk niet meer leeft, is min. Maar ik kon me al niet voorstellen hoe het zou zijn als hij nog zou leven. Erverandert wat dat betreft weinig.”

Het duurt een tijdje voor de uitslag van dat DNA-onderzoek bekend is. Zijn zoektocht heeft hem al wel iets heel belangrijks opgeleverd: meer kennis over zijn moeder. „Ik heb ontdekt dat mijn moeder een erg liefdevolle vrouw was, die alles over had voor een ander. Dat doet me erg goed.”

“**IK HEB EEN WAT DICKERE KOP, MAAR WE LIJKEN VEEL OP ELKAAR**”

Ook Dekker heeft inmiddels contact met familieleden. Hij heeft zijn zoektocht voornamelijk zelf gedaan. Hij is nog niet klaar met speuren. Zo zoekt hij zijn halfbroertje Claudio die in zijn adoptiepapieren wordt genoemd. Van hem is geen spoor te bekennen. „Hij is vermist”, zegt Dekker. „Daar hou ik me nu vooral mee bezig. Hem vinden. En geld bij elkaar krijgen om mijn echte familie in Brazilië op te zoeken.”

De informatie die Dekker heeft ontdekt, is mooi en bijzonder. „Het leven stond even op z'n kop, maar het gaat nu een stuk beter. Ik zat in een soort identiteitscrisis en moest heel veel informatie verwerken.”

Fiom geeft mensen die beginnen met speuren uitleg dat de uitkomst anders kan zijn dan gehoopt. Van Loon: „De antwoorden die je vindt, kunnen pijnlijk zijn. Neem bijvoorbeeld iemand die geadopteerd is en contact zoekt. Het kan zijn dat de biologische ouders dat niet willen. Dat voelt als een afwijzing.”

Toch hebben de meeste zoekers achteraf geen spijt. „Ze ervaren meer rust en bij een tegenvallend resultaat hebben ze zelf in elk geval alles gedaan om antwoorden te krijgen.”

Dekker is in behandeling bij een traumatooloog en dat helpt enorm. Sinds woensdag prijkt er een tatoeage op zijn arm ter ere van de zoektocht naar zijn wortels. De grote vragen die hij had, zijn beantwoord. „Fuzzelstukjes vallen op hun plaats. Ik heb net een van mijn halfzussen ontmoet. Twee halfzussen blijken namelijk in Nederland te wonen. Dat heb ik al die jaren niet geweten. Ik wond niet echt dat we op elkaar lijken, maar bekende zelden meteen: je kunt zien dat jullie familie zijn.”

CBG helpt bij stamboonderzoek

Een voorbeeld van een organisatie waarmee het Fiom samenwerkt is het CBG Centrum voor familiegeschiedenis. Dat beheert de collectie persoonskaarten in Nederland, onderdeel van de bevolkingsregistratie tussen 1939 en oktober 1994, en helpt mensen op weg met stamboom- en DNA-onderzoek. Bij CBG komen jaarlijks duizenden vragen binnen over stamboonderzoek.

„Wij helpen mensen met het bouwen van hun stamboom, waarmee ze de matches uit hun DNA-onderzoek kunnen vergelijken”, legt onderzoeker Jacqueline Verkleij uit. „Het is niet zo dat wij een kast hebben met 17 miljoen laatjes waaruit we voor iedereen zomaar een genealogie kunnen trekken. Maar we kunnen mensen wel op weg helpen.”

Verkleij herkent dat bij mensen vroeg of laat de behoefte ontstaat om te weten waar zij vandaan komen. „Het zorgt ervoor dat je dingen beter begrijpt. Waarom waren je ouders zoals ze waren? Dat heeft weer te maken met hoe je grootbouders waren. En zij waren zo vanwege hun ouders. Mensen hebben behoefte aan wortels.”

Het CBG werkt op regelmatige basis samen met Fiom. „Zo zoekt Fiom een biologische ouder van iemand. Het enige wat ze wisten was een vage naam en dat de man in een bepaalde periode trambestuurder was geweest in Den Haag. Met een persoonskaart kunnen we ze dan een heel eind in de juiste richting helpen.”

Wetsvoorstellen en discussies over adopties

Het onderwerp van afstamming is actueel. Donorkinderen zijn de laatste jaren vaak in het nieuws. Zo ontving Fiom vorige maand tientallen vragen en inschrijvingen van donorkinderen naar aanleiding van het nieuws over de gynaecologen die in de jaren zeventig en tachtig hun eigen sperma gebruikten bij vruchtbaarheidsbehandelingen. Vorig jaar werd een wetsvoorstel ingediend dat de Wet donorgegevens kunstmatige bevruchting (Wdkg) wijzigt. Deze wet regelt dat donorkinderen als ze 16 jaar zijn de persoonsgegevens van de donor kunnen opvragen. Hiervoor moet het kind wel op de hoogte zijn van de donorconceptie. In het burgerlijk wetboek wordt de verplichting opgenomen voor ouders om hun kind informatie te geven over de afstamming.

Ook adoptie uit het buitenland staat ter discussie. Dat is sinds februari vorig jaar zelfs stopgezet. De aanleiding voor de adoptiestop was een onderzoeksrapport van de commissie-Joustra. De commissie keek naar de rol van de Nederlandse overheid bij adopties in de jaren 60 tot en met 90. Joustra concludeerde onder meer dat de overheid niet had ingegrepen bij misstanden als kinderhandel en kinderdiefstal. De overheid richt momenteel samen met belangorganisaties en andere betrokken partijen een expertisecentrum in om interlandelijk geadopteerden verder te ondersteunen bij hulpvragen over hun adoptie en afstamming.